

S Marsa u art-kvart

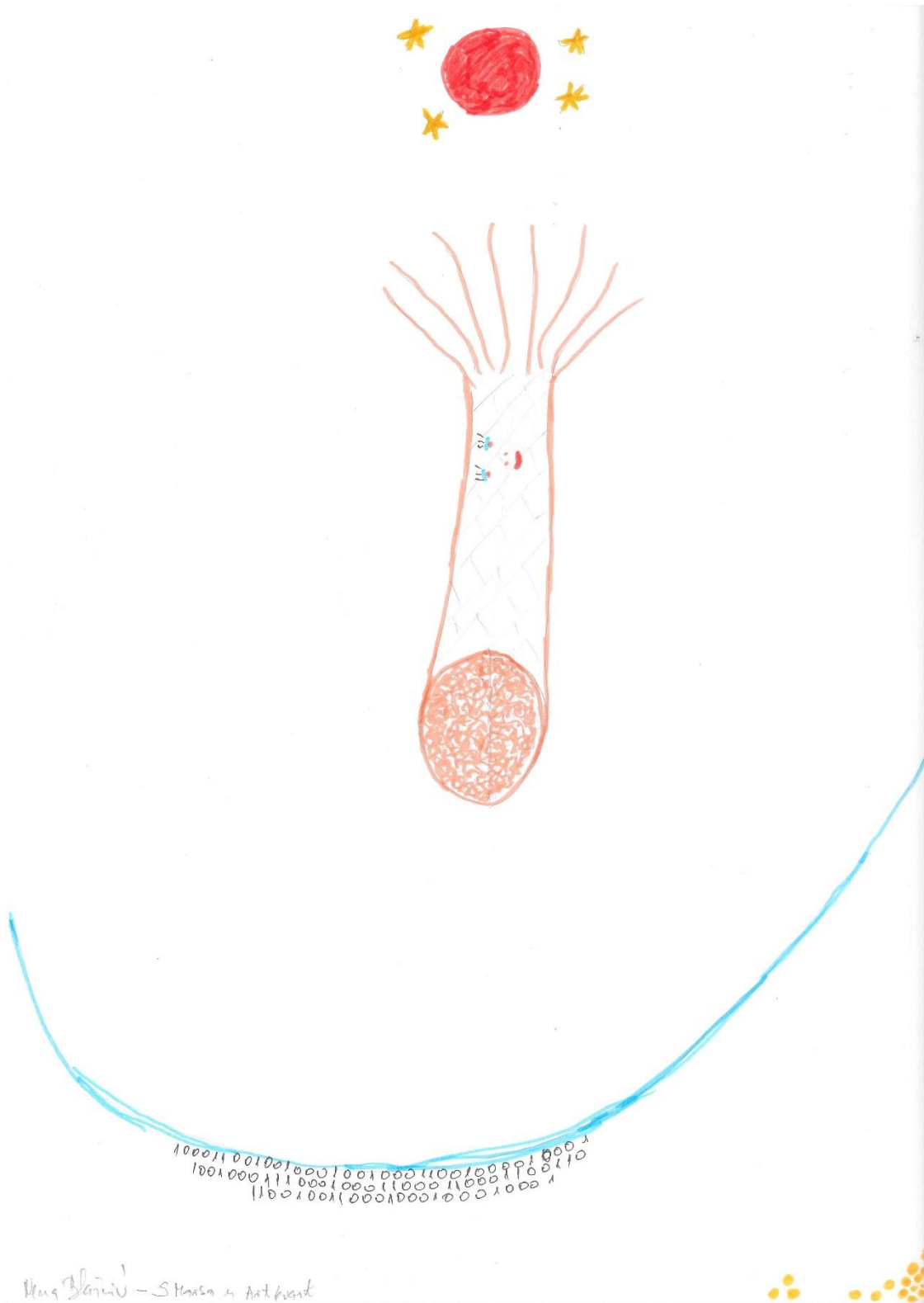
Put do Zemlje bio je iznenađujuće težak za moj organizam. Teleportacija na takvu udaljenost ipak ostavlja traga na zdravlje ljudske jedinke. Prvi udisaj nakon teleportacije na drugi ekosistem je istovremeno bolan i uzbuđljiv. Plućima treba dati vremena da se aklimatiziraju, a onda pretjerana stimulacija zrakom dugačijeg sastava dolazi do mozga. Taj osjećaj me preplavio i uživala sam u neobjašnjivom, specifičnom i intenzivnom mirisu te umirujućim morskim ionima Zemlje. Nisam još mogla otvoriti oči, bilo je još uvijek prerano, ali sam uživala osjećajući kako se taj bolni udah pretvara u nasladu i moje tijelo doživljava „kratak spoj“. Kroz zatvorene oči osjećam svjetlost i polako, dok moj mirisni doživljaj polako popušta, kroz trepavice škiljim i propuštam plavičastu svjetlost u svoju svijest. Stigla sam!

Nakon kratkog oporavka jedva sam dočekala otići posjetiti Rijeku uživo. Toliko sam povijesnih snimki pohranila u svojoj memoriji, ali obzirom da nitko nije imao prilike snimati na Zemlji, bila mi je velika čast biti prva i poslati nove snimke na Mars. K tome me za Rijeku veže obiteljsko stablo, pretci koji su se opetovano nastanjivali tamo prije tisuću godina. Čitala sam neka njihova sjećanja i opise, jedna moja praprapra-rođakinja je bila umjetnica i jako vezana za tadašnji Muzej moderne umjetnosti i kvart Benčić pa mislim da ću krenuti baš od tog dijela grada. Koordinate su nam poznate, ali gledajući u ovu plavu kuglu ispod sebe, bez ikakvih istaknutih obilježja, nadam se da su dobro prevedene u naš sustav i da grešaka neće biti.

Sistem me brzo oprema podvodnom tehnikom i kamerom te zaranjam kojih 10ak metara pod vodu. Na svu sreću još nije preduboko i dobro sam opskrbljena kisikom. Dok s ekipom tonem prema dnu, razmišljam o kadrovima koje želim skupiti i atrakciji koju će naš hologram prouzročiti na Marsu. Ovo je more? Kakvo bogatstvo! Nikada nisam ništa slično doživjela, naše vodene površine se nalaze pod marsovskom površinom i predragocjene su da bismo ih koristili na ovaj način. Ovo je more! Silno plavetnilo oko nas, zrake sunca se lome i svjetlucaju kroz vodu. Čarobno! Kamere bilježe.

Ritmični zvuk vlastitog disanja i konstantna promjena tlaka utječu dezorijentirajuće na mene, istovremeno se fizički spuštamo, a i moja svijest tone u meditativno stanje. Rijeka je morsko tlo pod mojim nogama i dok gledam prema dnu, zanima me ima li ikakvih tragova tamošnjem Mačkogradu uz Gradsku knjižnicu? Je li Zlatna soba za meditaciju, liječenje i oporavak na krovu Muzeja moderne umjetnosti jednako moćna i pod vodom kao što je nekad bila slavljena? Svi ti pamfleti i slike Zlatne sobe mi prolaze kroz glavu. Takvo nešto je nezamislivo na Marsu, a na Zemlji je ova bila samo prva od mnogih. Svjedočanstva ozdravljenja nebrojenih stanja onih koji su provodili vrijeme u Zlatnoj sobi me ispunjavaju nadom. Nitko još ne zna da je to moja posljednja šansa.

Lea Maravić

Vizual: Nena Blažević

DEVETA

More zapljuskuje ruševine, obrasle divljim grmljem i korovom. Dvije mačke sjede ispod grma , gledaju u valove, povremeno se okrenu jedna prema drugoj kao da nešto govore.

- Daj pojačaj malo, da čujem što pričaju.-

Viktor 3BL7 okrene polako desno oko prema Mauriciju 9MZ6, pritisne lijevom rukom točku ispred sebe ,i tada začuju.

- Koji je ovo tebi život?-
- Treći- odgovara crno –bijela maca .
- Eh, ne znaš ti onda ništa o životu. – nastavlja trikolorka ,poznata kao Deveta.

Nastavlja čistiti zadnje cape , povremeno pogledavajući u Treću.

- Ako te zanima, mogu ti reći zašto su ribe tako velike . Ili kako je bilo kad sam ja bila Druga, a ovdje sve puno malih dvonožaca, i velikih dvonožaca koji su nas hranili. A bilo nas je puno. Znalos se da u ovom dijelu ,uz potok uvijek ima hrane. Zanima li te ?-

Dok joj govori, okreće glavu i provjerava do kuda stižu valovi.

- O čemu ova priča ? Nećemo joj valjda dopustiti da puni glavu mladima o nečemu čega više nema. Daj pojačaj te valove.-

Grubim, odriješitim glasom i vidno uzrujan Mauricijus 9MZ6, govori Viktoru 3BL7. -

Deveta i Treća brzinom munje otrčase prema ostacima krova ,kojeg je sakrivalo drveće.

- Ovo je bilo blizu. Umorila sam se. Pričat ću ti drugi put.- sva zadihana,isprekidanim glasom govori Deveta Trećoj.

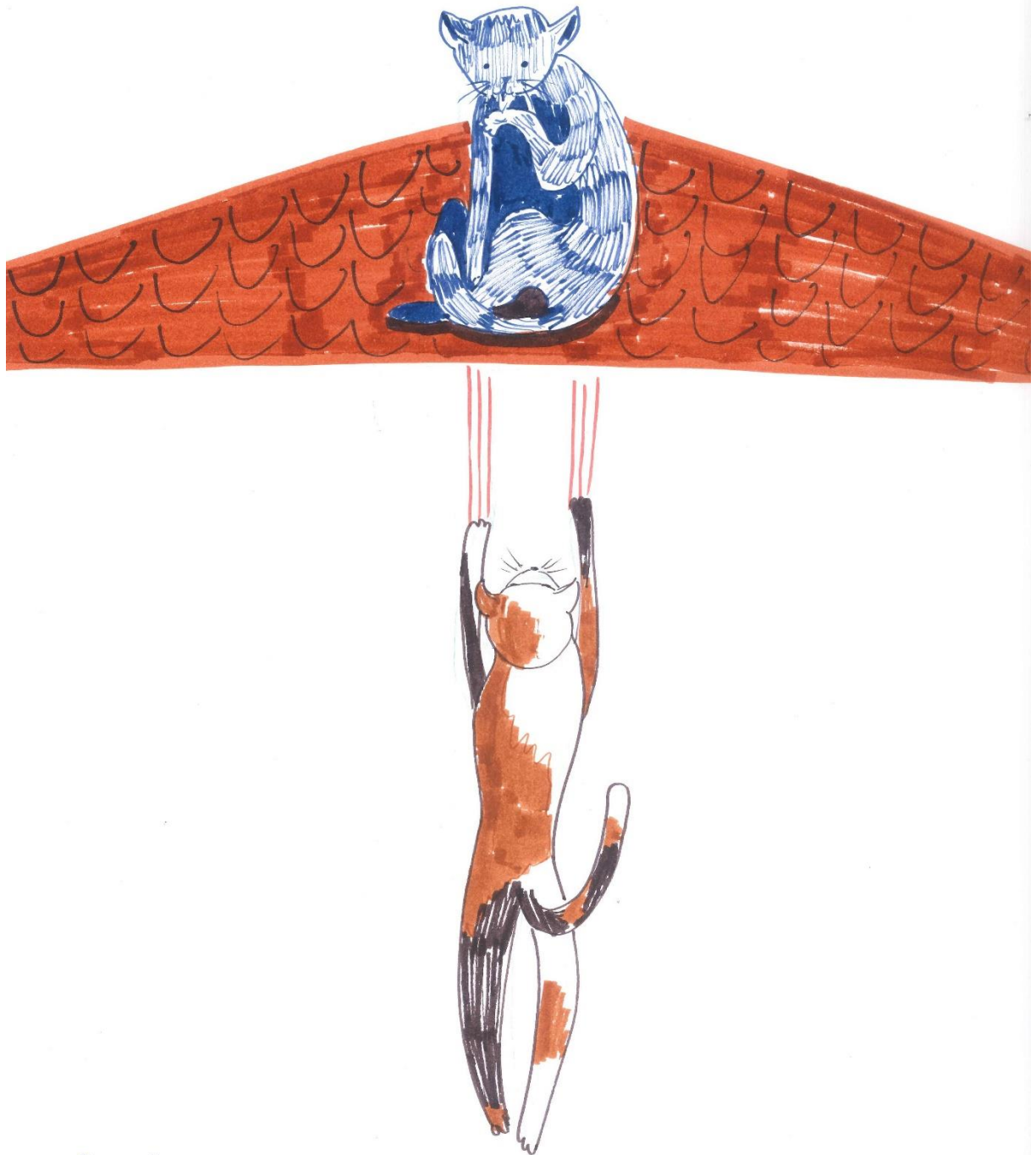
Lagano se pomiče, kako bi se bolje namjestila , dok se Treća stišće uz nju.

- E bogami ,nećeš ! Daj munju Viktore 3BL7. Dosta mi je tih sveznalica i nostalgičara.-

S krova pada spaljena Treća.

Deveta ,sama sa sobom ,, *Rekla sam joj da se ne gura. Imala je bolji pogled.*“ Nastavlja predano čistiti zadnje cape.

Nena Blažević

„Deveta“
Daria Kopylova 1.6.2024.

Vizual: Daria Kopylova

ASMR park Benčić

Vratimo se na početak 21. stoljeća; sivo-zelena, gnjila i bezizražajna, ma ružna rupa oronulih zgrada ne tako daleko od centra grada. Danas ponos svih građana, snovi naših djedova. Nekadašnji ART, a danas ASMR park Benčić svoje građane, ali i goste iz cijelog svijeta iznenađuje iznimnom energijom koja se uzemljuje na ovih nekoliko tisuća kvadratnih metara. Svi koji su barem jednom prošetali ASMR parkom Benčić ustvrdili su neobične promjene u zdravstvenom, psihičkom i emocionalnom segmentu svoga bića –na bolje. Nakon što su ovakve priče postajale sve češće, kada ih se više nije moglo etiketirati samo tračevima i to ne zbog njihove proširenosti već dugotrajnosti (naime, o specifičnoj energetskej kulisi ASMR parka Benčić pričalo se pune tri godine dok nije izašlo prvo istraživanje geološkog odsjeka PMF-a u Zagrebu), gradonačelnica grada okupila je tim stručnjaka iz različitih područja egzaktnih, tehničkih i društvenih znanosti i dala im zadatak da utvrde što se tu točno zbiva.

Utvrđeno je da potok Brajda, koji se nakon dugogodišnjeg nošenja ordena ponornice iskopao na prostoru ASMR parka, za sobom nosi i na površini raspršuje nabijene ione koji u dodiru s kožom stvaraju ugođaj koji je već tada bio poznat kao ASMR (autonomni senzorni meridijalni refleks). Za ovakav refleks dugo se držalo da mora imati vizualni, zvučni ili taktilni podražaj određenog intenziteta, pa su ioni bili iznimno značajno otkriće, a za građane je bilo preobražavajuće saznati kako tako ugodan i opuštajući osjećaj može biti izazvan i samim dolaskom u blizinu potočića. Sasvim ljudski, tadašnji ART park Benčić u samo 7 mjeseci pretvorio se u prvu svjetsku pješačku zonu s naplatnim kućicama; press konferencija kojom je gradonačelnica upoznala javnost s tajnom ART parka, istog je trenutka ugasila svu čaroliju, a ASMR park BENČIĆ pretvorila u praonicu novca. ASMR užitak gubio se pod bukom sa štandova, gušenjem u masi ljudi koja se gurala, lavežom pasa, tamburanjem uličnih pjevača, povlačenjem za rukav od strane prodavača ruža, pijanaca i prosjaka, a svako iole skrovitije mjesto postalo je fotografska pozadina onima kojima se plaćala sama pojava u javnosti. Nakon godinu dana park je zatvoren, čarolija izgubljena, a zgrade su se okrenule ponovnom gubitku boja.

Vizual: Anamarija Šepl

Dugo, toliko dugo vremena tražilo se idealno rješenje za održivost ASMR parka Benčić. Promjene vlasnika, seljakanje institucija van i unutar parka čak nekoliko puta u jednom desetljeću, razne zabrane, dozvole i uvjeti za ulaz građana umorile su grad. Sve dok jedan genijalan um, koji je radnim danima u podne svagda prolazio kraj oronula kompleksa zgrada i zatvorenog parka, i stoga u silnoj boli i potrazi za rješenjem rak rane svoga grada, kriomice ne uđe u park i sjedne kraj potoka. Potok mu je, u tišini noći gotovo pa prišapnuo. Svatko tko se više nije smatrao djetetom, parku je nešto morao dati, ako je od njega već nešto i tražio. Pri ulasku u park, posjetioc bi morao u računalo ideja ubaciti kakvu ideju, novotariju, pozitivnu ili negativnu kritiku vezanu za grad ili za institucije koje se nalaze u ASMR parku. Koliko je samo duše i duha od ovog načina dobila knjižnica čiji su čitaoci vrlo često dijelili mišljenja o knjigama, koliko su se gradski mediji popravili zbog salve konstruktivnih kritika ljudi koji su bili bijesni na laži i manipulacije; a tek grad. Grad je dobio ne samo mnoštvo ideja već i načina kako ostvariti određene projekte, podići nanovo olinjale kvartove i kvalitetno uključiti osjetljive skupine u društvo.

Računalo ideja nije trpilo uvrede, ogovaranja, klevete i uz pomoć stalno razvijajućeg softwera moglo je vrlo dobro prepoznati riječi iz srca i razuma od onih koji su na jeftin način željeli ući u park.

Tako je ASMR, a za vrlo stare i tvrdoglave, još uvijek ART park Beničić, bio selekcija naroda, trg okupljanja veselih, inteligentnih i promišljenih te mudrih ljudi, a oni manje dobri, nakon što su vidjeli da se neće opariti, brzo su odustali od parka. I tako, iako na svijetu jedini do sada poznat ASMR park, nije progutan masovnim turizmom nego je uistinu tu za svoj grad i građane, ali i sve dobre ljude koji ovu destinaciju plaćaju nekom drugom valutom, zvanom svjesnost i savjesnost. Ako se ikada i vrati gužva na ovaj trg, za njega tada neće biti brige, jer gužva će nastati samo time što smo svi postali bolji ljudi, a tko ne voli biti u gužvi s dobrim ljudima – tako se slavi festival zvan život.

Magdalena Medved

Vizual: Karla Štimac

EXARTKVART

Upravo sam dobila obavijest da se u EXARTKVARTU događa nešto novo.

Iako vani istovremeno pljušti kiša i sije sunce, obuvam leteće role i u hipu sam na odredištu.

Radoznalo ulazim u Exartkvart. Ovdje sije sunce – kiši ni traga.

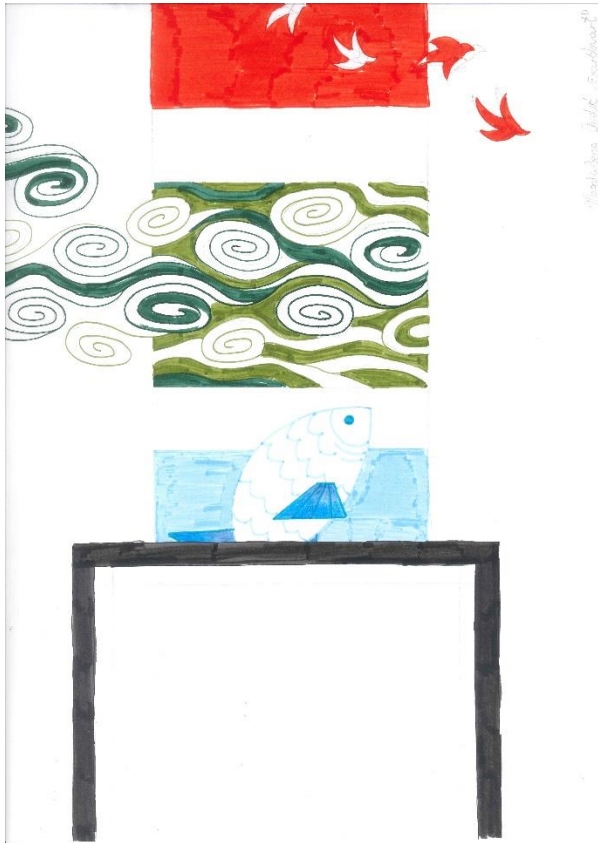
Okružena sam zelenilom, predivnim biljkama, a ptice preglasno cvrkuću. Možda mi se to samo čini. Dugo nisam čula cvrkut ptica...Vrapčići se kupaju u pijesku, vjeverice skaču s grane na granu, a u potoku plivaju patke. Godi mi šum žubora potoka, toplina sunca i čist zrak.

Danas je poseban dan jer će se po prvi puta sadržaj knjige, pomoću XZ tehnologije pretvarati u format invivo. Na nekoliko radionica sam učila čitati iz knjige. Baš je bilo teško i dosadno pa nisam uspjela pročitati knjigu „Starac i more”. Odabirem tu, istu knjigu. Baš me interesira kako ću je doživjeti u formatu invivo. Udobno sam se smjestila u ležaljki. Pred mene se spušta zaslon.

Ja sam starac, lovim, more je oko mene... Ja sam istovremeno i starac, i riba, i more, ja sam sve i svugdje, postajem i nestajem.

Invivo projekcija je završila, sjedim, treperim. Oduševljena sam i ne mogu zamisliti da mi je knjiga „Starac i more” bila dosadna, nezanimljiva i teška.

Vizual: Magdalena Grdić

Odlazim u muzej sa slikama. Slike kao slike. Zastarjela tehnologija prikazivanja likova i prirode me ne privlači... Centralni kompjutor nas izvešćuje: 'Stanite na točku ispred izabrane slike. Na zvuk roga biti ćete deportirani u odabranu sliku. Saznat ćete sve o slikaru, vremenu u kojem je živio i o načinu stvaranja slike.' Odabirem sliku Vincenta Van Gogha „Zvezdana noć”: 6. je mjesec 1889. godine, nalazim se u Saint-Rémy u Francuskoj, noć je, muče me nemiri, ne mogu spavati pa gledam kroz prozor. U mojoj glavi bubnji... Deportacija je završila. Osjećam se čudno, kao da ja nisam ja, a ipak jesam ja.

Iskustva iz prošlosti me obogaćuju i iz njih učim. Sretna sam što je u Exartkvartu sačuvana kultura prošlih vremena.

Gordana Domijan

ja sam sve
i svugdje

Vizual: Lidija Toman

Benčić-grad

U art kvart Benčić krećem pritiskom gumba na svojim cipelama (izrađenih od strane lokalnog postolara) i letom sam tamo za čas. Grad Rijeka njeguje održive prijevoze spajajući ugodno s korisnim. Cipele ostavljam u podzemnoj garaži i izlazim u moderan i zeleni kvart na nekoliko katova. Veliki botanički vrtovi odjeljuju kulturne institucije koje svakodnevno svojim ambijentom, kreativnošću, opremom i interaktivnošću nadahnjuju i hrane duše svojih građana.

Za današnji doručak biram štand sa zdravim i vitaminima obogaćenim napitcima te berem koju voćku iz voćnjaka. Upućujem se u hammockland na vrhu zgrade odraditi jutarnju meditaciju i upiti sunce. Krov svake zgrade ima poljoprivredne staklenike, uzgajalište cvijeća i podije za plesnjake.

Art kvart svojim građanima daje bogati izbor rekreacija i mjesta za opuštanje. Od aeireal vještina i penjačkih smjerova do wellnessa i SPA tretmana. Večeri poezije imaju bitno mjesto, a čak možeš zatražiti hodogram nekog pjesnika da ti izrecitira svoju. Putem hodograma možeš i popričati s osobama koje više nisu na ovom svijetu. Osjetilne predstave ljudima omogućuju bolje poistovjećivanje s likovima i njihovim situacijama što pomaže ljudskom povezivanju i boljem razumijevanju.

I filmovi su vremenom postali interaktivniji, a ideja je razrađena do toga da kao gledatelji možemo sudjelovati u nošenju i kreiranju priča ne bivajući samo puki promatrači. Ljudi na neiskvaren način razmišljaju i djeluju u svrhu vlastitog i kolektivnog dobra povezani ciljem unutarnjeg ispunjenja, zajedničkog rasta i međusobnog uvažavanja.

Anamarija Šepl

Vizual: Tea Rajković

Plešimo kroz neonske sjene

Dragi čitatelju, probudi se. Vjerojatno se pitaš koja je godina. Osim koja je godina, pitaš se i gdje smo. U Art Kvartu Benčić. U kvartu u kojemu noćne svjetiljke bacaju svoje neonske sjene na stare zidove nekoć živih građevina, živih od ljudskog smijeha i bola, tajni i snova. Vrijeme i prostor izgledaju kao da su izgubili svoj uobičajeni tok. Ulice vibriraju novom energijom, a umjetnost ovdje ne samo da se stvara, već kao da sama sebe oblikuje i mijenja pod utjecajem svakog novog posjetitelja.

Fasade zgrada u kvartu su interaktivne, mijenjaju boje i oblike zahvaljujući senzorima koji čitaju emocije s lica prolaznika. Ljudi, odjeveni u odjeću koja dinamično komunicira sa svjetlima i zvukovima oko njih, postaju živi akteri u ovoj neprestanoj predstavi. Visoko iznad, nebo se pretvara u platno za dronove, čiji ples prati ritmove pulsirajuće elektronske glazbe.

Na središnjem trgu kvarta dominira veliki digitalni ekran. Na njemu se večeras vrti poseban program—animirane priče o dalekoj prošlosti Rijeke, rekonstruirane iz starih zapisa i arhiva. Ovi digitalni naratori, dizajnirani da izgledaju i zvuče kao stvarni ljudi, pričaju o vremenima koja su možda postojala, ili su samo plod mašte kolektiva koji je ovaj kvart pretvorio u svoje umjetničko igralište.

Dok se šecem kvartom, svjetla na zgradama treću u ritmu mojih koraka, a glazba se mijenja kako se približavam različitim instalacijama. Umjetnost ovdje reagira ne samo na fizičku prisutnost, već i na misli i osjećaje svakog pojedinog posjetitelja, željnog novog i nadahnjujućeg načina postojanja, postojanja koje će mu dati smisao. To čini Art Kvart Benčić živim organizmom, mjestom gdje je teško razaznati granicu između stvarnog i virtualnog, između čovjeka i umjetnosti.

Noć polako prekriva kvart svojim tamnim plaštom, a zadnji posjetitelji se spremaju napustiti ulice. Na ekranu se pojavljuje posljednja animacija večeri, animacija stare Rijeke, Rijeke koja je nekoć bila Rijeka koja teče, a danas je Rijeka koja spava. Ostajem sama u tišini koja me obavija, dok se pitam o svemu što sam večeras vidjela i doživjela, pitajući se je li sve to umjetnost, java ili san? U kojem sam vremenu, tko sam i što me oblikuje? Sanjam li ili se bezazleno plašim, poput psića koji je upravo prošao pored mene, mijenjajući boju svoje dlake iz plave u ljubičastu, iz žute u zelenu..

Kako se svjetla kvarta gase, jedno pitanje odzvanja u mojoj glavi, zbunjujuće i izazovno: Je li ovaj čudesni svijet plod čovjekove kreativnosti, ili smo, možda, stigli do točke kada je mašina naučila sanjati?

Karla Štimac

Vizual: Gordana Vrtdušić

ALISINA ZEMLJA ČUDA

Art kvart budućnosti je zemlja čuda koju može posjetiti bilo koja Alisa.

Poput zaigranog botaničkog vrta, spoj nemogućih oblika i raznolikih boja tvori veličanstvene cvjetove, od kojih je svaki zapravo čudesna mala naprava, osmišljena isključivo da služi ljudima.

Cvjetovi pružaju užitek svim osjetilima. Lijepa umjetnost se ovdje može i doživjeti, ali i stvoriti. Takozvani „brain screen“ princip omogućava čudesnim cvjetovima da očitaju misli posjetitelja i realiziraju njihovu svaku pa i najluđu ideju.

Uvjet je samo da ideje i njihova materijalizacija ne štete nikome.

Od glazbenih ringišpila preko slikarskih platna koja čekaju da budu oslikana još neotkrivenim stilovima, do najfinijih tkanja od čijih se dodira čovjek ćuti kao da je u majčinom zagrljaju, poslastica za nepce za pripremu kojih bi u davnom dvadesetprvom stoljeću trebao čitav tim kuhara pa do mirisa novih, ali i starinskih parfemskih esencija, ovi cvjetovi mogu realizirati sve u čemu čovjekova čula požele uživati.

A na ulazu i izlazu iz ovog sjajnog mjesta budućnosti nalazi se po jedna manufaktura duge gdje svaki posjetitelj može izraditi svoju. I proći ispod nje.

Gordana Vrtdušić

Kvartovske priče

Dragi čitatelju,

sjedim u stanu s tvojim fotografijama gotovo 100 godina kasnije. Puno toga se promijenilo, poznavajući tvoju znatiželjnu narav zasigurno bi te zanimalo. U Rijeci sad postoje eko zone koje spajaju prirodu i kulturu. Osim što su bile važan potez u minimalnom očuvanju prirode, eko-art-kvart je bio važan i za građane. Za mnoge je postao siguran prostor od burne svakodnevice. Kako je bilo tebi, tako je i meni ovo mjesto postalo mjesto sreće, druženja i opuštanja nakon napornog dana. Iskreno zabrinuo sam se znajući kako ste zamišljali budućnost. Možeš slobodno zaboraviti na sve one loše predikcije o uništenju Zemlje. Uistinu u prošlosti ste jako zabrljali, no to nije bilo u tolikim razmjerima. Želim da znaš, svijet neće nestati uskoro. Naravno bit će teška vremena, teške promjene..., no postoji šansa za nas.

S ljubavlju tvoj praunuk Tomas

Vizual: Petra Radić

Živi i oživi

Kvart Benčić do kraja desetljeća krasi daske koje život znače – malo i alternativno kazalište koje obogaćuje grad na više razina; od poboljšanja kazališnog repertoara Rijeke do davanja šanse nekim novim kreativcima da svojim radom uljepšaju riječku umjetničku scenu. U kazalištu djeluju "odbačeni" umjetnici, mali ljudi koji u suštini i održavaju kulturu živom, pritom se ne navodeći ni na jednom papiru službeno. Vladavina umjetnika koji poput kvartovskih mačaka lutaju vamo-tamo, donoseći radost onima koji ih vide, na neki malo drukčiji način, onaj koji se može opisati samo kroz emocije, a ne brojeve. Kazalište je sačinjeno od onih kojima se ne otvaraju sva vrata tako lako, iako imaju toliko toga za ponuditi – a zašto ne i uključiti životinje, na primjer, mačke i golubove koji su bili tek uzgredna publika.

Lucia Paliska